

TEMA 5. LA INTERACCIÓ AMB TERCERS: TOT SÓN SEMPRE PROBLEMES?

1. Els actors públics: d'Europa al local
2. Els actors privats: grans empreses, pimes i autònoms

1. ELS ACTORS PÚBLICS: D'EUROPA AL LOCAL

Qualsevol projecte, sigui gran o petit, ha de ser explicat. Avui en dia, sense comunicació cap idea, cap projecte existeix. No transcendeix del nostre entorn més immediat i tendeix a tenir un impacte reduït. Així doncs cal explicar el nostre projecte a tanta gent com sigui possible, utilitzant les eines clàssiques del boca orella i les tecnologies de la informació i comunicació que darrerament han revolucionat el nostre món. Utilitzar-les no sol costar diners i en canvi és molt efectiu.

Però abans de comunicar i explicar bé el nostre projecte cal identificar el nostre entorn. Hem de saber qui són els nostres possibles *partners*, competidors, clients, beneficiaris o opositors. En definitiva, identificar bé els nostres *actors o stakeholders* ens aportarà molts beneficis i ens permetrà a anticipar-nos als possibles problemes als quals qualsevol projecte ha de fer front.

Els actors poden ser de moltes tipologies: individuals, col·lectius, públics, privats, etc. Poden tenir des d'un abast territorial *macro* fins a un abast més petit, és a dir *micro*.

En aquest apartat ens fixarem en els actors públics, que són especialment importants en projectes que tenen impacte en la cosa pública, que han estat o han de ser regulats, etc. Així doncs, els **actors públics** són aquells agents que formen part del sector públic i que tenen un paper actiu en la gestió dels afers col·lectius, la provisió de serveis i la regulació de la societat. Aquests actors poden ser institucions, organismes, autoritats o persones físiques que representen l'Estat o altres entitats públiques i que treballen en l'interès general de la comunitat. Són classificables en funció del seu abast territorial, de la naturalesa de les seves competències etc.

Fixem-nos en la tipologia territorial:

L'abast territorial fa referència a l'àrea geogràfica sobre la qual un actor públic exerceix la seva competència o influència. Els actors públics poden actuar a nivell **local, autonòmic o regional, nacional o internacional**. Les divisions territorials d'un país influeixen directament els tipus d'actors públics existents. Per exemple, en el cas de **l'estat espanyol** que és un estat autonòmic parlem del nivell estatal, autonòmic i local. En el **cas Alemany**, que és un estat federal, parlem dels nivells local, dels *länder* o estats federats i del nivell federal (és a dir, nacional).

- **Actors públics nacionals:** són aquells actors que operen a **nivell estatal** i tenen competències en tot el territori nacional. Aquests inclouen el govern central, els parlaments nacionals, les institucions judicials nacionals (Tribunal Suprem, Constitucional), i altres agències i organismes que actuen a escala de l'Estat. En el cas espanyol podríem parlar del Govern espanyol i qualsevol dels seus ministeris, les Corts Generals o l'Administració General de l'Estat.
- **Actors públics regionals o autonòmics:** actors que operen a l'àmbit **regional o autonòmic**, és a dir, dins d'una comunitat autònoma o una regió amb un cert grau d'autonomia política i administrativa. Tenen competències transferides per l'Estat

en determinades àrees. En són exemples els governs autonòmics com la Generalitat de Catalunya, els parlaments autonòmics, les conselleries autonòmiques.

- **Actors públics locals:** són aquells que actuen a **nivell local** (municipis, comarques, províncies o altres àmbits menors). Tenen competències en matèries com serveis municipals, urbanisme, seguretat ciutadana, etc. En són exemples els ajuntaments, consells comarcals, diputacions provincials, etc.
- **Actors públics internacionals:** Són actors públics que tenen competències que travessen les fronteres d'un sol estat i que actuen en el context internacional. Aquests actors influeixen l'economia, la política i la societat global.. Exemple: **Nacions Unides (ONU), Unió Europea (UE), Fons Monetari Internacional (FMI).**

En el cas espanyol aquest seria un diagrama amb els principals actors públics i privats a tenir en compte:

Font: elaboració pròpia

Europa

D'entrada ens pot semblar que Europa ens queda molt lluny, que no va amb nosaltres, que l'impacte del que es decideix a Brussel·les és relatiu en les nostres vides. Res més lluny de la realitat. I a més, les institucions europees sempre s'han caracteritzat per tenir una especial sensibilitat amb els projectes d'impacte social i comunitari, amb els projectes que neixen des de la base. Per això és important tenir una noció bàsica de les principals institucions europees. Són les següents:

- **Parlament Europeu:** la seva **funció principal** és la de representar els ciutadans de la UE i exerceix el poder legislatiu. És elegit per sufragi universal directe pels ciutadans de cada país membre, mitjançant eleccions cada cinc anys. Pel que fa a les seves **competències**; aprova la legislació proposada pel Consell de la Unió Europea i la Comissió Europea, incloent-hi les lleis, el pressupost i les polítiques generals; exerceix un control democràtic sobre les altres institucions de la UE.
- **Consell de la Unió Europea:** la seva **funció principal** és la institució és la de representar els estats membres de la UE. Està compost per ministres dels governs de cada país membre (per exemple, ministres d'economia, afers exteriors, etc.). Pel que fa a les seves **competències**: juntament amb el Parlament Europeu, aprova la legislació i el pressupost de la Unió; també té un paper important en la definició de les polítiques generals de la UE i en la coordinació de les polítiques entre els estats membres.
- **Comissió Europea:** la seva **funció principal** és la d'actuar com el poder executiu de la UE, és a dir, el seu "govern". Està formada per un comissari per cada país membre, amb un president que coordina l'activitat de la Comissió. Pel que fa a les seves **competències**: proposa noves lleis i polítiques, supervisa la seva aplicació pels estats membres, gestiona el pressupost de la UE i defensa els interessos generals de la Unió. També té el poder d'iniciar procediments legals contra els estats membres si no compleixen la legislació de la UE.
- **Consell Europeu:** la seva **funció principal** és la de fixar les grans línies i prioritats polítiques de la Unió. Està formada pels caps d'estat o de govern dels països membres de la UE. El Consell Europeu no legisla. Pel que fa a les seves **competències**: decideix sobre les qüestions més importants i estratègiques de la Unió, com les reformes institucionals, la política exterior, les crisis econòmiques o els temes de seguretat. El Consell Europeu és essencial per a la definició de les directrius generals de la UE.
- **Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE):** la seva **funció principal** és la de garantir que la legislació de la UE s'apliqui i interpreti de manera uniforme en tots els països membres. Pel que fa a les seves **competències**: resol disputes legals entre els estats membres, les institucions de la UE i altres actors. També pot dictar sentències sobre la legalitat de les lleis i actuacions de les institucions europees.
- **Banc Central Europeu (BCE):** la seva **funció principal** és la de gestionar la política monetària de la zona euro, és a dir, dels països que utilitzen l'euro com a moneda.

Pel que fa a les seves **competències**: mantenir l'estabilitat dels preus (controlar la inflació) i supervisar els sistemes financers de la zona euro. Així mateix, fixa les taxes d'interès i té un paper important en la regulació bancària i financera dins de la zona euro.

- **Tribunal de Comptes Europeu**: la seva funció principal és la d'auditar les finances de la UE per assegurar-se que els fons públics de la Unió es gestionen de manera eficaç i d'acord amb les lleis. Pel que fa a les seves **competències**: verificar les despeses de la UE i emetre informes sobre l'ús dels recursos de la Unió. Així ajuda a garantir la responsabilitat financera i la transparència en la gestió dels fons públics.

Cada una d'aquestes institucions té un paper fonamental en el funcionament de la UE, i la seva interacció conjunta permet que la Unió Europea pugui gestionar tant qüestions legislatives com econòmiques, socials i polítiques. Com comentàvem anteriorment, és possible que pensem que aquestes institucions ens queden molt lluny. Ens hem de convèncer que això no és cert ja que bona part de les subvencions i ajudes públiques per alguns projectes, on és possible que algun dels nostres projectes s'hi pugui acollir, venen d'Europa o disposen de fons europeus. Val la pena doncs tenir aquestes nocions bàsiques que hem esmentat més amunt.

Estat espanyol

Les principals institucions de l'Estat espanyol formen part de l'estructura política i institucional dissenyada per garantir el funcionament democràtic. Aquestes institucions es distribueixen entre els tres poders bàsics: **legislatiu**, **executiu** i **judicial**. A més de la figura de la **monarquia**, amb funcions de representació institucional aquestes són les principals institucions a tenir en compte:

- **El Govern**: format pel president del Govern i els seus respectius ministres que es reuneixen en el Consell de Ministres. La seva **funció principal** és la de definir la política general del govern. Està presidit pel president del govern i està format pels ministres que lideren les diverses àrees de l'executiu (com economia, sanitat, defensa, etc.). Proposa les lleis, aprova decrets lleis i resol els assumptes de govern de caràcter urgent. També exerceix un paper en la direcció de les polítiques públiques i en la coordinació de l'administració. L'administració general de l'Estat és l'encarregada d'executar les polítiques públiques decidides pel govern.
- **Les Corts Generals**: són l'òrgan legislatiu de l'Estat i estan formades per dues cambres:
 - **Congrés dels Diputats**: és la cambra baixa de les Corts Generals i exerceix una funció legislativa, controlant el govern i aprovant les lleis. Aprova les lleis, controla l'acció del govern a través de preguntes i interpel·lacions, i pot destituir al president del govern mitjançant una moció de censura. Els diputats són elegits directament per la ciutadania en eleccions generals.

- **Senat:** és la cambra alta de les Corts Generals i representa els territoris, especialment les comunitats autònomes. Actua com a càmera revisora de les lleis, tot i que el Congrés té l'última paraula. A més, té un paper important en la revisió de lleis i en la discussió de temes que afecten les comunitats autònomes.
- **El Poder Judicial:** s'encarrega de l'administració de la justícia i és independent dels altres poders de l'Estat. La seva funció és garantir el compliment de la llei i els drets fonamentals de les persones. **Els seus principals òrgans són:**
 - **Tribunal Suprem:** És el màxim òrgan judicial de l'Estat i té competència en matèria civil, penal, laboral i administrativa. També resol els recursos d'apel·lació en els casos més importants.
 - **Consell General del Poder Judicial (CGPJ):** És l'òrgan de govern del poder judicial i s'encarrega de la selecció i promoció de jutges i magistrats. També vetlla per la independència judicial.
- **El Tribunal Constitucional:** és el garant del compliment de la Constitució espanyola i protegir els drets fonamentals dels ciutadans. Pot declarar la inconstitucionalitat de les lleis i actes que vulnerin la Constitució. També té la facultat d'admetre recursos d'empara per violació de drets fonamentals.
- **La Fiscalia:** té com a tasca defensar l'ordre legal i els drets fonamentals de les persones. El fiscal és l'encarregat de promoure l'acció de la justícia en els casos que afecten l'interès públic.

Comunitats autònomes

Les comunitats autònomes a Espanya tenen les seves pròpies institucions per garantir l'autogovern dins del marc de la Constitució de 1978. Cada comunitat autònoma compta amb un conjunt d'institucions i òrgans que exerceixen funcions executives, legislatives i judicials, segons el model d'autonomia establert per l'Estatut d'Autonomia de cada comunitat. Aquestes són les principals institucions:

- **Parlament o Assemblée Legislativa:** és l'òrgan legislatiu de la comunitat autònoma, exerceix la funció legislativa, controlant el govern i aprovant les lleis i Formats per representants elegits pel poble mitjançant eleccions autonòmiques cada 4 anys. La denominació de la càmera pot variar segons la comunitat: **Parlament de Catalunya, Corts Valencianes, Assemblée de Madrid**, etc.
- **Govern (Consell de Govern, Generalitat, etc):** és l'òrgan executiu de la comunitat autònoma, encarregat de dur a terme la política general i l'administració autonòmica. Al capdavant hi ha el President/a.
- **Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Autònoma:** és l'òrgan judicial més alt de la comunitat autònoma i és l'encarregat de vetllar pel compliment de la llei a nivell autonòmic.

- **Síndic de Greuges o Defensor/a del Poble Autonòmic:** és una figura independent encarregada de defensar els drets i llibertats dels ciutadans dins de la comunitat autònoma.

Administració local

A Espanya, el **sistema local** fa referència a les institucions que gestionen els nivells més propers als ciutadans. Aquestes institucions tenen com a objectiu gestionar serveis i competències bàsiques com la seguretat, la neteja, l'educació, la cultura, l'urbanisme i altres serveis públics de proximitat. Les institucions més importants són les següents:

- **Municipi: els ajuntaments que són** l'òrgan de govern dels municipis, i la institució local més propera als ciutadans. Està encarregat de la gestió i administració de tot el que afecta al municipi, com els serveis públics, l'urbanisme, la seguretat, la cultura, etc.
- **Consells Comarcals:** són institucions de govern local d'àmbit comarcal. Gestionen i coordinen serveis i recursos que afecten diverses poblacions dins d'una comarca, com l'educació, la salut, l'habitatge i els serveis socials. Faciliten la col·laboració entre els municipis de la comarca per a la gestió comuna de recursos i infraestructures.
- **Àrees Metropolitanes:** són regions urbanes compostes per una ciutat principal (normalment gran i amb un fort pes econòmic, social i cultural) i els municipis o localitats del seu entorn, que estan altament interconnectats tant a nivell econòmic com funcional. Es tracta d'una institució que treballa per gestionar el desenvolupament urbà i garantir la cohesió territorial.
- **Consells insulars o cabildos insulars:** Els consells insulars (a les Illes Balears) i els cabildos insulars (a les Illes Canàries) són institucions de govern de caràcter insular que exerceixen funcions d'administració i autogovern en cada illa
- **Les Diputacions Provincials o forals:** són les institucions provincials que exerceixen funcions d'assistència i suport als ajuntaments, especialment importants pels més petits i de menys recursos. Complementen la tasca dels ajuntaments en àrees com la infraestructura i els serveis. **Les diputacions forals gaudeixen d'un grau de competència fiscal i administrativa molt alt.**

Segurament hauràs arribat fins aquí amb la sensació, que podria ser certa, que tot aquest reguitzell d'institucions fan molt complexa la interacció amb la ciutadania. Malauradament no podem descartar de cap de les maneres aquesta idea. De tota manera, cal tenir en compte que pels nostres projectes totes aquestes institucions poden tenir línies de suport, ja sigui econòmic o no, que ens ajudi a escalar els nostres respectius projectes. El millor, doncs, és conèixer qui és qui a nivell del teixit institucional amb el qual haurem d'interactuar.

2. ELS ACTORS PRIVATS: GRANS EMPRESES, PIMES I AUTÒNOMS

Igual que hem parlat del sector públic, els actors que es mouen dins del sector privat poden representar un niu d'oportunitats pels nostres projectes. Cada vegada hi ha més actors que tenen com a propòsit acostar-se a projectes innovadors, sostenibles i de proximitat. El que a priori podria semblar una competència es pot convertir en un actor de suport pel nostre projecte.

A més d'actors individuals com són les empreses (tinguin una dimensió micro o macro), els autònoms o els emprenedors, és important assenyalar que moltes vegades es produeixen sinèrgies entre aquests actors per defensar els seus interessos davant, per exemple, de l'administració. Al cap i a la fi, hi ha molts actors privats que desenvolupen activitats econòmiques, socials o culturals. Aquests actors tenen un paper clau en el funcionament de l'economia, la creació de llocs de treball i el desenvolupament de la societat.

Els principals actors privats a destacar són els següents:

- Les agrupacions empresarials que defensen els interessos d'empreses o grups d'empreses: en són exemple la CEOE, Foment del Treball, la PIMEC, etc.
- Les agrupacions sindicals que defensen els drets dels treballadors: en són exemple UGT i CCOO.
- Organitzacions i fundacions: cada vegada és més important el paper d'aquests actors en la nostra societat, ja no sols per la manera innovadora i responsable de gestionar els projectes sinó per l'impacte comunitari que aquests solen tenir i que no està renyit amb la viabilitat econòmica de l'organització.
- Món cooperatiu
- Associacions de professionals que defensen els interessos corporatius dels seus membres.

En tots aquests casos els actors solen disposar de línies d'ajut (ja sigui d'assessorament, formació, ajuts econòmics, etc.) que poden ser molt útils pels nostres projectes. No deixeu de consultar-los.

En tot cas, sigui amb actors públics o privats hem de perdre la por a la interacció amb ells. Semblarà una contradicció però cada vegada més aquests actors necessiten dels nous projectes amb propòsit i que innoven en la manera d'aconseguir els seus resultats.